

УДК.796

АНАЛІЗ ЯКОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ ПРИ ДИСТАНЦІЙНОМУ НАВЧАННІ

Міщак Олена, Омельченко Олена

Придніпровська державна академія фізичної культури і спорту

Анотації:

Актуальність теми дослідження. В березні 2020 року Всесвітня організація охорони здоров'я (ВОЗ) оголосила коронавірусну інфекцію (COVID-19) пандемією, у зв'язку з чим весь світ був вимушений перебудуватися і пристосуватися до нових реалій. Складнощі виникли у всіх сферах життя, не стала виключенням і система вищої освіти. У зв'язку з погіршенням епідеміологічної ситуації в Україні, в закладах вищої освіти було запроваджено дистанційне

Analysis of the Quality of the Organization of the Educational Process in Distance Learning

Actuality of theme of research. In March in 2020 worldwide organization of health protection declared a virus infection (COVID-19) by a pandemic, in this connection a whole world was forced to reform and adjust to new really. Complications arose up in all spheres of life, did not become the exception and system of higher education. In connection with worsening of epidemiology situation in Ukraine, was

Анализ качества организации учебного процесса при дистанционном обучении

Актуальность темы исследования. В марте в 2020 году Всемирная организация здравоохранения (ВОЗ) объявила коронавірусную инфекцию (COVID-19) пандемией, в связи с чем весь мир был вынужден перестроиться и приспособиться к новым реалиям. Сложности возникли во всех сферах жизни, не стала исключением и система высшего образования. В связи с ухудшением эпидемио-

IV. Науковий напрям

навчання, внаслідок чого потрібно було в найкоротші терміни реформувати весь освітній процес без зниження якості викладання. **Мета дослідження:** проаналізувати якість організації навчального процесу при дистанційному навчанні під час вивчення дисципліни «Оздоровчий туризм» в період пандемії. **Матеріал і методи дослідження:** аналіз проводився на основі анкетування, в дослідженні взяли участь 72 студенти 2 курсу. Опитування проводилося анонімно, індивідуально, анкети заповнювалися респондентами самостійно за допомогою інструменту «Google-форми». У ході дослідження було використано такі **методи**, як теоретичний аналіз спеціальної науково-методичної літератури, метод анкетування, узагальнення та систематизації даних. **Результати дослідження:** враховуючи останні сучасні тенденції, спільні закономірності системи контролю навчання, нами було сформовано анкету, розроблено систему критеріїв оцінки якості організації навчального процесу під час вивчення дисципліни «Оздоровчий туризм» в умовах карантину. **Висновки:** використання розробленої системи критеріїв контролю та оцінки якості організації навчального процесу при дистанційному навчанні дозволяє оптимізувати процес навчання під час пандемії.

Ключові слова:

інтерактивна взаємодія, система Moodle, інформаційні і телекомунікаційні технології.

entered teaching controlled from distance in establishments of higher education, as a result it was needed in the earliest possible date to reform all educational process without the decline of quality of teaching. **Research purpose:** to analyse quality of organization of educational process at teaching controlled from distance during the study of discipline «Health tourism» in the period of pandemic. **Material and research methods:** the analysis was conducted on the basis of questionnaire, in research 72 students of a 2 course took part. It was canvassed anonymously, individually, questionnaires were filled by respondentami independently by means the instrument of «Google-form». During research was used such methods, how the theoretical analysis of the special scientific-methodical literature, method of questionnaire, generalizations and systematizations of data, is. **Research results:** taking into account the last modern tendencies, general conformities to the law of the checking system of teaching, was us formed questionnaire, the system of criteria of estimation of quality of organization of educational process is developed during the study of discipline «Health tourism» in the conditions of quarantine. **Conclusions:** the use of the developed system of criteria of control and estimation of quality of organization of educational process at teaching controlled from distance allows to optimize the process of teaching during a pandemic.

interactive cooperation, system Moodle, information and TV communications technologies.

логической ситуации в Украине, было введено дистанционное обучение во всех учебных заведениях, в результате чего нужно было в кратчайшие сроки реформировать весь образовательный процесс без снижения качества преподавания. **Цель исследования:** проанализировать качество организации учебного процесса при дистанционном обучении во время изучения дисциплины «Оздоровительный туризм» в период пандемии. **Материал и методы:** анализ проводился на основе анкетирования, в исследовании приняли участие 72 студента 2 курса. Опрос проводился анонимно, индивидуально, анкеты заполнялись респондентами самостоятельно с помощью инструмента «Google-формы». В ходе исследования были использованы такие **методы**, как теоретический анализ специальной научно-методической литературы, метод анкетирования, обобщения и систематизации данных. **Результаты исследования:** учитывая последние современные тенденции, общие закономерности системы контроля обучения, нами была сформирована анкета, разработана система критериев оценки качества организации учебного процесса во время изучения дисциплины «Оздоровительный туризм» в условиях карантина. **Выводы:** использование разработанной системы критериев контроля и оценки качества организации учебного процесса при дистанционном обучении позволяет оптимизировать процесс обучения во время пандемии.

интерактивное взаимодействие, система Moodle, информационные и телекоммуникационные технологии.

Постановка проблеми. Процес переходу на дистанційний формат роботи виявився, з одного боку, достатньо стресовою ситуацією для викладачів, які повинні були швидко перебудувати процес навчання під нові умови праці, з другого боку, даний перехід з'явився своєрідним каталізатором для більш активного впровадження інформаційно-комунікаційних технологій в учбовий процес [2, 11]. Достатнього досвіду з організації навчального процесу у даному форматі не було, тому і виникла потреба створення системи критеріїв контролю та оцінки якості викладання у дистанційному форматі. Отримані під час дослідження результати дозволяють виявити слабкі сторони змісту учбової програми, скоректувати засоби та методи викладання учбового матеріалу з дисципліни «Оздоровчий туризм» у разі потреби дистанційної форми навчання.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дистанційна форма навчання у сфері фізичної культури і спорту надає сьогодні великі можливості для створення систем масового навчання, загального обміну інформацією, незалежно від часових і просторових поясів [1, 12]. Крім того, система дистанційної освіти надає рівні можливості в отриманні освіти незалежно від місця мешкання, стану здоров'я, елітарності і матеріальної забезпеченості людини в будь-яких регіонах країни і закордоном реалізувати права людини на освіту і отримання інформації [4, 6, 13].

Дистанційна технологія навчання на сучасному етапі – сукупність методів і засобів навчання і адміністрування учбових процедур, що забезпечують проведення дистанційного учбового процесу на основі використання сучасних інформаційних і телекомунікаційних технологій. При здійсненні дистанційного навчання, інформаційні технології повинні забезпечувати: доставку основного об'єму матеріалу, що вивчається; інтерактивну взаємодію

між тими, хто навчається і викладачів в процесі навчання; надання студентам можливості самостійної роботи по засвоєнню вивченого матеріалу; оцінку знань і навиків, які були отримані студентами в процесі навчання [14, 10].

Для організації навчального процесу при дистанційному навчанні застосовують наступні інформаційні технології: пересилка матеріалів, що вивчаються по комп'ютерним телекомунікаціях; дискусії і семінари, що проводяться через комп'ютерні телекомунікації; онлайн-трансляція учбових програм; електронна пошта; відео- і телеконференції; відеотрансляції із зворотнім зв'язком; електронні (комп'ютерні) освітні ресурси [8, 5].

Мета дослідження: проаналізувати якість організації навчального процесу у дистанційному форматі під час вивчення дисципліни «Оздоровчий туризм» в період пандемії.

Матеріали та методи. Теоретичні відомості з дисципліни «Оздоровчий туризм» студенти отримували з матеріалів, які викладено в системі Moodle, а також з електронних бібліотечних систем, доступ до яких у ПДАФКіС здійснюється по логіну і паролю з будь-якого пристрою, підключеного до мережі Інтернет. Крім того, в електронному каталозі бібліотечного фонду ПДАФКіС, до якого мають доступ всі студенти, представлені навчальні і навчально-методичні посібники з туризму. Також, з метою інтерактивної взаємодії студентів з викладачем і необхідністю організації спілкування та розбору складних тем і питань, в процесі навчання застосовувалися додатки ZOOM, Google meet, Skype, а також електронна пошта, чати соціальних мереж і месенджер WhatsApp [9, 15].

Великий об'єм роботи виконувався в системі електронного навчання Moodle, в якій всі студенти і викладачі мають особистий кабінет. Теоретичний розділ дисципліни «Оздоровчий туризм» було надано у вигляді лекційного матеріалу, що супроводжувався презентаціями з кожної теми. Після закінчення вивчення матеріалу студентам було запропоновано проходження тестових завдань з метою оцінки рівня освоєння матеріалу. Тестові завдання носили тренувальний характер і могли бути пройдені двічі. Отримані оцінки, дані про присутність студентів вносилися в електронний журнал. Практичні завдання щонеділі викладалися в системі Moodle, потім виконувалися студентами у відеоформаті і надсилалися викладачу з метою оцінювання. Головною проблемою віддаленого формату організації занять дисципліни «Оздоровчий туризм» стала неможливість відпрацювання практичних навичок та умінь з туризму.

Розроблена для даного дослідження анкета складалася з 10 питань, пов'язаних з дистанційним навчанням дисципліни «Оздоровчий туризм». В дослідженні взяли участь 72 студенти 2 курсу. Опитування проводилося анонімно, індивідуально, анкети заповнювалися респондентами самостійно за допомогою інструменту «Google-форми». Статистична обробка результатів дослідження проводилася за допомогою сервісу «Google-форми», а також таблиць Excel. Під час дослідження було використано такі **методи**, як теоретичний аналіз спеціальної науково-методичної літератури, метод анкетування, узагальнення та систематизації даних.

Результати дослідження та їх обговорення. За наслідками анкетування, до дистанційного навчання повністю адаптувалися 44,4% опитаних – 32 студенти, вказавши за шкалою від 1 до 5 оцінку «5»; 31,9% – 23 студенти адаптувалися на «4», 16 студентів – 22,2% зупинилися на оцінці «3», і лише 1 студент – 1,4% вибрав оцінку «1», що значить «не адаптувався зовсім» (рис. 1).

Низький рівень адаптації до нових умов навчання можна пояснити відсутністю технічних і інших можливостей роботи в мережі Інтернет, а також низьким рівнем володіння персональним комп'ютером [7].

На питання «Які дистанційні освітні технології застосовувалися у процесі навчання з дисципліни "Оздоровчий туризм"?» студенти відзначили систему Moodle, Zoom-конференції з викладачами або Google meet, відправку завдань у соціальні мережі або по електронній пошті.

IV. Науковий напрям

Далі студентам пропонувалося за 5-бальною шкалою оцінити, наскільки вони були задоволені процесом організації навчання дисципліни «Оздоровчий туризм» у дистанційному режимі (рис. 2). На дане питання були отримані наступні відповіді: більшість студентів – 37 (51,4%) опитаних відповіла, що задоволені повністю, 21 (29,2%) опитаних зупинилися на оцінці «4», на «3» оцінили 9 (12,5%) студентів з 72, на «2» оцінили 4(5,6%) і повністю не влаштував процес навчання у віддаленому форматі тільки одного студента (1,4%).

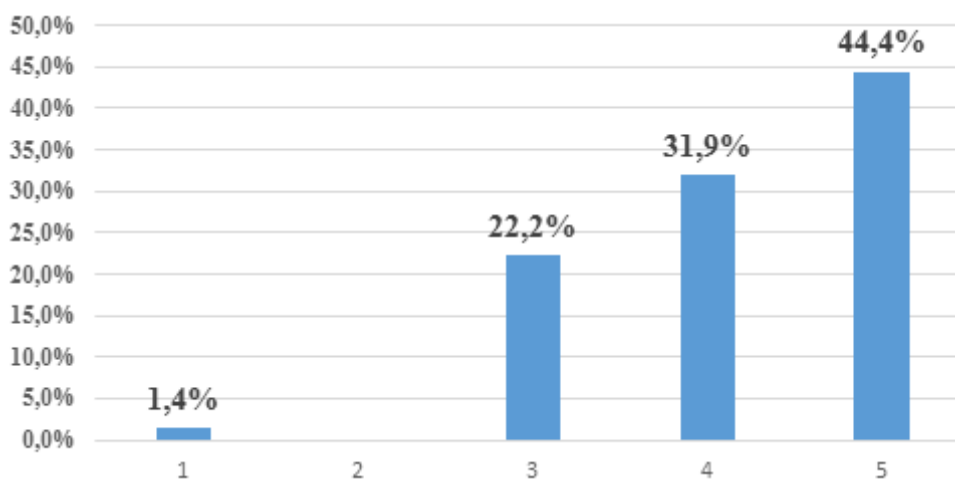

Рис. 1. Адаптація студентів до дистанційного навчання

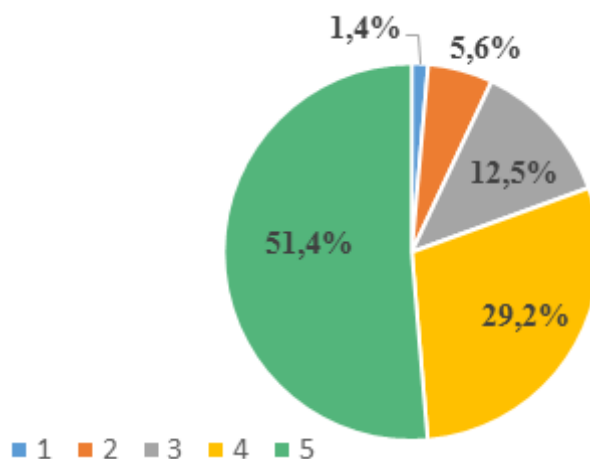

Рис. 2. Задоволеність студентів процесом організації навчання з дисципліни «Оздоровчий туризм» у дистанційному режимі

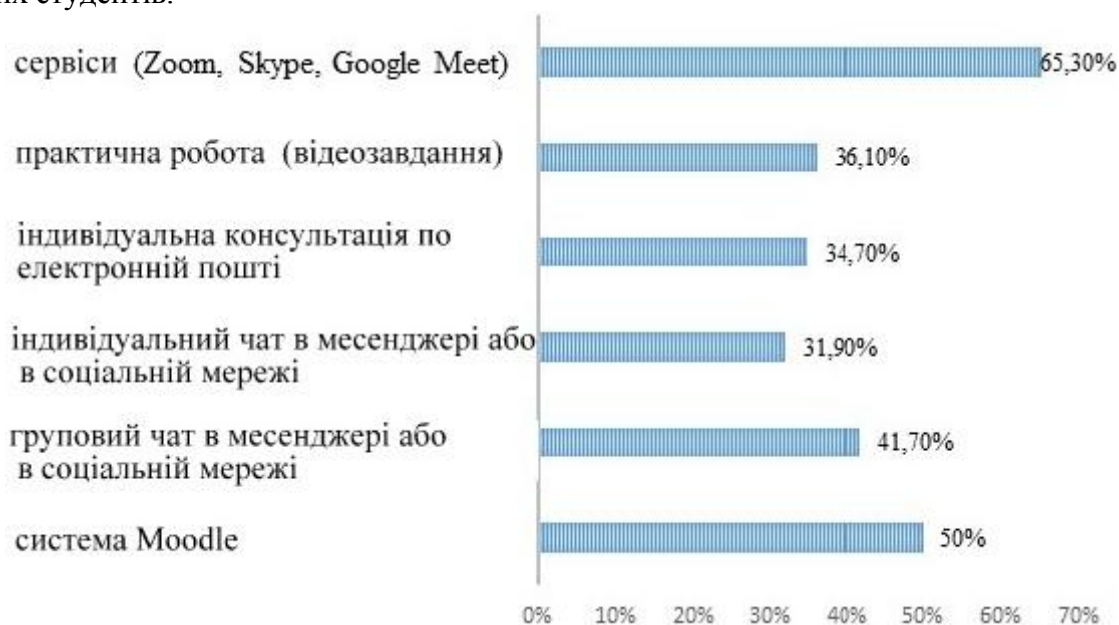
На питання про засоби учбової взаємодії з викладачем, найбільш оптимальними в період дистанційного навчання, студенти відзначили наступні (рис. 3).

На питання «З якими труднощами Ви зіткнулися в процесі дистанційного навчання дисципліни "Оздоровчий туризм"?» відповіді студентів розподілилися наступним чином: складність виконання практичних завдань відзначили 56,9% опитаних (слід зазначити, що студенти 2 курсу, відповідно до робочої програми, були вимушені проводити практичні завдання з туризму вдома і відправляти відеозавдання викладачу); 38,9% опитаних відзначили відсутність як технічних, так і інших можливостей знімати відеозавдання; 12,5% поскаржилися на невчасність інформації і лише 3% - на відсутність зворотного зв'язку від викладачів.

При цьому були відзначені і переваги дистанційного навчання дисципліни «Оздоровчий туризм». Так, для 61,1% опитаних формат дистанційного навчання є зручним, оскільки вони

IV. Науковий напрям

знаходяться вдома; майже половина респондентів (48,6%) відзначили можливість індивідуального темпу навчання; можливість індивідуального консультування викладачем відзначили 43,1%; підвищення якості освітнього процесу при застосуванні дистанційних технологій відзначили 12,5%; не бачать ніяких переваг в дистанційному навчанні 15,3% опитаних студентів.

Рис. 3. Засоби учбової взаємодії з викладачем, яким надали перевагу студенти в період дистанційного навчання

З основних недоліків дистанційного навчання з туризму студенти відзначили наступні: технічні збої в системі Moodle, пов'язані з великою кількістю водночас працюючих користувачів і значними навантаженнями на сервер; відсутність контактної роботи з однокурсниками і викладачами; неможливість практикуватися у групі. Серед інших проблем студенти відзначили складність сприйняття матеріалу, відсутність термінової інформації від викладача і невчасне отримання відповіді на поставлене питання.

На питання, щодо пропозицій з організації учбового процесу з туризму у разі повторного переходу на дистанційне навчання, більшість студентів відзначила, що не бачать альтернативи відеозавданням, оскільки туризм припускає практичні уміння і навички виконання вправ. Як основні побажання студенти відзначили поліпшення якості роботи системи Moodle, більш детальний розбір відеозавдань, що надсилаються, у тому числі із застосуванням відеоконференцій, а також зняття обмежень часових рамок для виконання завдань. У той же час, з урахуванням того, що освітні заклади мають змогу самостійно визначати порядок надання навчально-методичної допомоги студентам, у тому числі у формі індивідуальних консультацій, що надаються дистанційно з використанням інформаційних і телекомунікаційних технологій [3], значно підвищується можливість отримання якісних знань студентами, що навчаються за індивідуальним графіком або які відсутні на заняттях з причин участі у навчально-тренувальних зборах або спортивних змаганнях.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Аналіз якості організації навчального процесу у дистанційному форматі дозволяє стверджувати, наступне: більшість студентів не стикається з труднощами при роботі з інформаційними і комунікаційними технологіями, що сприяє швидкому переходу від очної форми навчання до дистанційної; переважна більшість студентів позитивно оцінила освітній процес з туризму, який було проведено у віддаленому форматі, і задоволені формою і змістом проведених занять. До основних проблем, які заважали

якісному освоєнню навчального матеріалу, віднесли технічні збої і неможливість деяких студентів виконувати практичні завдання в домашніх умовах. Варто відзначити привабливість для студентів різних видів робіт, які може запропонувати дистанційна форма навчання, серед яких ми відзначали перегляд лекцій, отримання завдань і здачу контрольних робіт і тестів у режимі онлайн. Проте більшість студентів відзначає брак «живого спілкування» з викладачем і відсутність можливості у повному об'ємі відпрацювання практичних умінь і навичок, що є невід'ємною частиною майбутньої успішності у професійній діяльності.

Перспективи подальших досліджень. Цікавість до даного виду навчання, є вагомим аргументом на користь більш глибокого вивчення різних аспектів дистанційного навчання, елементи якого можуть успішно доповнити традиційні аудиторні заняття, підвищити якість освіти на основі інформаційних технологій і створити умови для прискорення процесів впровадження передових досягнень.

Список літературних джерел

1. Агопонов С.В. Средства дистанционного обучения. Методика, технология, инструментарий. СПб : БХВ-Петербург, 2015. 336с.
2. Бебешко В.Н. Система оценки качества программных комплексов для дистанционного обучения. М.: ЦДО МИЭМ, Европейский центр по качеству, 2019. 178с.
3. Вершинина Т.С. Дистанционное образование и инновационные технологии как условие повышения качества образования. Современные проблемы науки и образования. 2018. №4. С.259-262
4. Грибан Г.П. Управління фізкультурно-оздоровчою діяльністю студентів в умовах трансформації України в європейський освітній простір. Фізична культура, спорт та здоров'я нації. Вінниця. 2019. № 8. С.336-341.
5. Долгоруков Д.М. Проблемы развития дистанционного обучения. Вестник Московского университета. 2017. №1. С.102-107
6. Носко М.О., Гаркуша С.В., Воседилова О.М. Здоров'язбережувальні технології у фізичному вихованні: монографія. К.: СПД Чалчинська Н.В., 2014. с.248
7. Міщак О.І., Омельченко О.С. Дистанційне навчання, як сучасний напрям розвитку освіти у сфері фізичної культури і спорту. Науковий часопис НПУ імені М.П.Драгоманова. Серія №15. 2020. Вип. 7К (127) 20. С.21-26.
8. Смирнов Р.С., Хабло Д.Ю. Применение онлайн-технологий в современном образовании. Образование и наука в современных условиях. 2015. №3. С. 219-221
9. Стрельников В.Ю. Сучасні технології навчання у вищій школі: ПУЕТ, 2013. 309 с.
10. Тимошенко О.В. Як модернізувати національну систему фізичного виховання? Сучасний освітній вимір. Освіта. 2016. № 15(5710). С. 6.
11. Тимошенко О.В. Особливості організації дистанційної форми навчання майбутніх фахівців фізичного виховання та спорту у вищих навчальних закладах України. Вісник ЧНПУ. Серія : Педагогічні науки. Фізичне виховання та спорт. 2014. № 118(2). С. 237-242.
12. Тихонов А.Н. Основы управления сложной организационно-технической системой. М.: Макс-пресс. 2018. с.115
13. Gu S., Ma Z., Xie M. Online Learning of mixture experts for realtaim tracking. IET Computer Vision. 2016. Vol. 10(6). P. 585-592.

References

1. Agoponov S.V. Distance learning tools. Methodology, technology, tools. SPb: BHV-Petersburg, 2015.336s.
2. Bebeshko V.N. The system for assessing the quality of software systems for distance learning. Moscow: CDO MIEM, European Center for Quality, 2019.178 p.
3. Vershchinina T.S. Distance education and innovative technologies as a condition for improving the quality of education. Modern problems of science and education. 2018. No. 4. S.259-262.
4. Griban G.P. Management of physical culture and health of students in the minds of the transformation of Ukraine into the European health space. Physical culture, sports and health of the nation. Vinnytsia. 2019. No. 8. P.336-341.
5. Dolgorukov D.M. Problems of the development of distance learning. Moscow University Bulletin. 2017. No. 1. S.102-107
6. Nosko M.O., Garkusha S.V., Voedilova O.M. Healthy technologies for physical education: monograph. K.: SPD Chalchinska N.V., 2014.p.248
7. Mishak O.I., Omelchenko O.S. Distance navchannya, as a direct development of education in the sphere of physical culture and sports. Scientific hour writing of NPU imeni M.P. Dragomanov. Series No. 15. 2020. Vip. 7K (127) 20. P.21-26
8. Smirnov R.S., Khablo D.Yu. Application of online technologies in modern education. Education and science in modern conditions. 2015. No. 3. S. 219-221
9. Strelnikov V.Yu. Modern technologies of science at schools of thought: PUET, 2013.309 p.
10. Timoshenko O.V. How to modernize the national system of physical culture? Happy Holy Week. Osvita. 2016. No. 15 (5710). P. 6.
11. Timoshenko O. V. The special features of the organization of distance formations of the potential for physical education and sport are among the most important sources of Ukraine. Bulletin of the Chernigiv National Pedagogical University. Series: Pedagogical Sciences. Physical activity is a sport. 2014. No. 118 (2). S. 237-242.
12. Tikhonov A.N. Fundamentals of managing a complex organizational and technical system. M.: Max-press. 2018.p.115
13. Gu S., Ma Z., Xie M. Online Learning of mixture experts for realtaim tracking. IET Computer Vision. 2016. Vol 10 (6). P. 585-592.

14. Kentnor H. Distance education and the evolution of online Learning the United States. *Curriculum and Teaching Dialogue*. 2015. Vol 17(1/2). P. 21-34.

15. Shuba L. Modernization of physical education of student youth. *Physical education of students*. 2017. No 21(6). P. 310-316.

14. Kentnor H. Distance education and the evolution of online Learning the United States. *Curriculum and Teaching Dialogue*. 2015. Vol 17 (1/2). P. 21-34.

15. Shuba L. Modernization of physical education of student youth. *Physical education of students*. 2017. No 21 (6). P. 310-316.

DOI: [https://doi.org/10.31652/2071-5285-2021-12\(31\)-109-115](https://doi.org/10.31652/2071-5285-2021-12(31)-109-115)

Відомості про авторів:

Міщак О. І.; orcid.org/0000-0002-5162-3174; olenkamischak.16061970@gmail.com; Придніпровська державна академія фізичної культури і спорту, вул. Набережна Перемоги, 10, Дніпро, 49094, Україна.

Омельченко О. С.; orcid.org/0000-0002-8862-8075; ollenka7777@gmail.com; Придніпровська державна академія фізичної культури і спорту, вул. Набережна Перемоги, 10, Дніпро, 49094, Україна.